

Vraag nr. 125
van 8 februari 2002
van de heer MARINO KEULEN

Dender – Waterkwaliteit en visbestand

De Dender is een traagstromende rivier met een vrij laag verval. Deze bevaarbare waterloop werd op Vlaams grondgebied ten behoeve van de scheepvaart op acht plaatsen opgestuwd en van sluizen voorzien.

De kwaliteit van de Dender is in het begin van de jaren '90 merkbaar verbeterd. De biologische waterkwaliteit was "slecht" tot "matig" (VMM, 1997). Samen met een zeker herstel van het visbestand heeft in die periode ook de hengelaar zijn plaats teruggevonden langs de oever van de Dender.

1. Wat is voor de Dender de kwaliteitsverbetering of kwaliteitsverslechtering van het water (fysico-chemische en biologische kwaliteit) voor de jaren 2000 en 2001 ?

2. Welke vooruitgang verwacht men de komende jaren ?

Wanneer wordt een optimaal niveau van de waterkwaliteit verwacht ?

3. Op welke plaatsen is het visbestand op de Dender het grootst en op welke plaatsen bijna onbestaande ?

Antwoord

1. Aangezien de kwaliteitsgegevens inzake het jaar 2001 nog niet volledig gevalideerd, verwerkt en geëvalueerd werden, kan nog geen uitspraak gedaan worden over eventuele wijzigingen in de kwaliteit tegenover 2000.

De biologische kwaliteit van de Dender is in 2000 matig in het gedeelte opwaarts Liedekerke (BBI = 5-6). Afwaarts Liedekerke wordt tot aan de monding in de Schelde in Dendermonde over het volledige traject een slechte topkwaliteit gemeten (BBI = 4). De kwaliteitskentering ter hoogte van Liedekerke treedt op vanaf de samenvloeiing met de zwaar verontreinigde Bellebeek en verbetert niet meer tot aan de monding met de Schelde. (*BBI : Belgische Biotische Index – red.*)

Op het vlak van zuurstofhuishouding is de kwaliteit van de Dender over zijn volledige lengte

matig. Enkel in het centrum van Geraardsbergen (509500 – ter hoogte van het zwembad) wordt een goede zuurstofhuishouding waargenomen.

De kwaliteitsschommelingen die vroeger zowel biologisch als op het vlak van de zuurstofhuishouding vastgesteld werden, worden in 2000 niet meer waargenomen.

Kwaliteit viswaters

Bij besluit van de Vlaamse regering hebben de Dender en een groot deel van zijn zijwaterlopen de bestemming "viswater" gekregen. Uit de analyseresultaten blijkt echter dat geen enkele waterloop binnen het Denderbekken voldoet aan de gestelde kwaliteitseisen.

In de Dender zelf worden voornamelijk in de zomer periodes van zuurstoftekort vastgesteld. Ook het ammoniumgehalte (norm = gemiddelde concentratie niet groter dan 0,78 mg N./l) wordt nagenoeg continu overschreden (*N : stikstof – red.*). Zoals in de meeste viswaters in Vlaanderen, wordt de nitrietnorm overschreden. Op het vlak van opgelost koper en totaal zinkgehalte rijzen geen problemen.

2. De kwaliteit van de Dender is overwegend slecht. De rivier stroomt Vlaanderen binnen met een matige waterkwaliteit. Verwacht mag worden dat de waterkwaliteit de volgende jaren geleidelijk zal verbeteren, vooral wat de zijwaterlopen van de Dender betreft. Deze worden momenteel stroomafwaarts nog sterk verontreinigd door lozingen van huishoudelijke of industriële aard.

De Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) heeft een AWP 2 (Algemeen Waterkwaliteitsplan) voor het bekken van de Dender opgesteld. In het AWP 2 worden voor een beperkt aantal parameters vrachtenbalansen opgesteld en gebeurt een toetsing aan de milieukwaliteitsnormen om na te gaan welke saneringsinspanning nodig is van welke doelgroep om tot een aanvaardbare waterkwaliteit te komen. In de toekomst zullen de huishoudens, industrie en landbouw in het Denderbekken een belangrijke bijdrage moeten leveren in het bereiken van de milieukwaliteitsnormen. De reeds bekende saneringsinspanningen (onder andere waterzuiveringsinfrastructuur) worden doorgerekend naar hun effect op de waterkwaliteit. Tegelijkertijd werden modellen gekalibreerd en geoperationa-

liseerd om deze berekende saneringsinspanningen modelmatig te onderbouwen.

De voorbije jaren werden reeds inspanningen geleverd door de verschillende doelgroepen.

De rioolwaterzuiveringsinfrastructuur is ten dele uitgebouwd, zodat momenteel het afvalwater van 41 % van de bevolking aangesloten is op een rioolwaterzuiveringsinstallatie of kleinschalige waterzuiveringsinstallatie. In de periode tot circa 2005 zal hier nog eens 38 % bijkomen. Voor ruim 20 % van de bevolking zal worden nagegaan of het afvalwater via een openbare kleinschalige dan wel via een individuele zuivering moet worden behandeld, hetgeen zijn weerslag zal hebben op de betrokkenheid van de gemeenten en de burgers. De werking van de heden operationele zuiveringsinstallaties zal in de toekomst verder geoptimaliseerd worden naar de verwijdering van stikstof en fosfor en naar afkoppeling van hemelwater. De industrie doet belangrijke investeringen in zuiveringsinfrastructuur en door het in werking treden van het MAP 2 kan een daling van het agrarische aandeel in de vervuiling worden verwacht (*MAP : Mestactieplan – red.*).

Het effect van deze investeringen op de waterkwaliteit van de Dender zal zich de komende jaren laten voelen.

3. De Dender werd door het Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer (IBW) in het kader van het polluentenmeetnet en een Vlinaproject, in 2000, van Geraardsbergen tot Dendermonde, op vijf plaatsen bemonsterd (*Vlina : Vlaams Impulsprogramma Natuurontwikkeling – red.*). In totaal werden volgende zeventien vissoorten gevangen : paling, brasem, gibel, karper, riviergrondel, blauwbandgrondel, winde, bittervoorn, blankvoorn, rietvoorn, zeelt, bermpje, snoek, driedoornige stekelbaars, zonnebaars, baars en snoekbaars.

Paling, gibel, riviergrondel en blankvoorn werden op elk van de vijf staalnameplaatsen gevangen. De beschermde vissoort bermpje werd enkel op het meest stroomopwaarts gelegen

staalnamepunt in Geraardsbergen gevangen. Bittervoorn, gevoelig voor watervervuiling, werd op twee staalnameplaatsen aangetroffen, namelijk in Geraardsbergen en in Idegem.

Deze twee plaatsen bevatten ook de grootste soortendiversiteit (respectievelijk 14 en 15 soorten). Bittervoorn werd tijdens de visbestandsopnames in 1996 niet op de Dender aangetroffen. Op de overige gemeenschappelijke staalnameplaatsen (1996-2000) is de soortendiversiteit per staalnameplaats in het algemeen toegenomen. Brasem, bittervoorn, zonnebaars en snoekbaars zijn soorten die in 2000 werden aangetroffen maar niet in 1996. Soorten die in 1996 werden aangetroffen op de gezamenlijke staalnameplaatsen maar niet meer in 2000 zijn : alver en pos. De recentelijk in Vlaanderen geïntroduceerde exoot blauwbandgrondel werd in 1996 slechts op één staalnameplaats gevangen, namelijk in Liedekerke ; nu werd deze in Geraardsbergen, in Idegem en in Appels gevangen. Van Geraardsbergen tot Ninove is riviergrondel de frequentst aangetroffen soort. Meer stroomafwaarts is er een verschuiving naar blankvoorn. De kleinste soortendiversiteit en densiteit vinden we op het staalnamepunt gelegen in Appels (Dendermonde) ; hier werden zes vissoorten gevangen. In 1996 werden hier slechts drie vissoorten aangetroffen.

In 2001 is een monitoringmeetnet voor de visstand van de Vlaamse oppervlaktewaters van start gegaan. Dit visstandsonderzoek wordt uitgevoerd door het Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer. De bedoeling is de kwaliteit van de visstand te onderzoeken om aldus ook een beeld te verkrijgen van de ecologische waterkwaliteit. De gegevens worden in een databank ingevoerd. Dit meetnet omvat circa 900 meetpunten, waarvan 550 op stromende waters. Deze locaties zullen om de twee à drie jaar bemonsterd worden. Voor de Dender werden negen meetplaatsen geselecteerd (Geraardsbergen, Idegem, Pollare, Ninove, Liedekerke, Erembodegem, Hofstade, Denderbelle, Appels). De eerstvolgende visstandbemonsteringen zullen plaatsvinden eind maart 2002.

Plaats	paling	brasem	giebel	karper	rivier- grondel	blauw- band	winde	bitter- voorn	blank- voorn	riet- voorn	alver	zeelt	bermpje	snoek	3D stekel- baars	zonne- baars	baars	pos	snoek- baars	N
Geraardsbergen, voor en na sluis	X		X	X	X	X	X	X	X	X		X	X		X	X	X			14
			X	X	X		X		X	X		X		X	X					9
Idegem, sas	X	X	X	X	X	X		X	X	X		X		X	X	X	X		X	15
	X		X	X	X		X		X	X	X	X		X	X	X	X			12
Ninove, SO sluis	X		X	X	X				X					X		X	X		X	8
			X	X					X	X		X			X					6
Liedekerke, eilandje + sluis	X	X	X	X	X				X	X		X				X	X		X	10
	X		X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X	X			X		13
Appels	X		X		X	X			X										X	6
			X	X											X					3